

Dr. MOLNÁR JÓZSEF főiskolai adjunktus :

TAPASZTALATOK A GYAKORLÓÉVES TANÁRJELÖLTEK ÉS A FIATAL NEVELŐK MUNKÁJÁRÓL

Az egri Pedagógiai Főiskola igazgatósága 1955. novemberében lehetővé tette számomra, hogy egyhetes tanulmányút keretében tájékozódást nyerhessek a Szabolcs-Szatmár és Hajdú-Bihar megyében működő végzett hallgatóink gyakorlati munkájáról. Az akkor szerzett tapasztalatokat főiskolai nevelő társaim és az illetékes járási és megyei oktatási osztály dolgozói egészítették ki. Sok segítséget adott a Heves megyei DISZ uttőrőtitkár is.

E tanulmány megírásával két célt szeretnék elérni: Egyrészt mutassa meg nekünk, főiskolai oktatóknak, mit ér a mi munkánk a gyakorlatban, azaz végzett hallgatóink hogyan és milyen eredménnyel tudják a főiskolánkon szerzett ismereteik birtokában oktató-nevelő munkájukat ellátni. Másrészt a volt hallgatóink gyakorlati működésében tapasztalható hiányosságok elemzésével állapítsuk meg, hol és miben kell a magunk munkáját javítanunk.

Fölmerülhet az a kérdés, hogy a hároméves főiskolai képzéssel megszűnik a gyakorlóév, és akkor mi értelme van e tanulmány megjelenésének. A gyakorlóév megszűnte azonban semmit sem változtat a kikerült fiatal pedagógus helyzetén, és a kezdő pedagógus problémája továbbra is csak megmarad eleven erővel élő problémának.

1. A gyakorlóévesek beosztása és körülményei

A kétéves főiskolai képzés alatt hallgatóink tőlük telhetően igyekeztek szaktárgyukat jól megismerni, a gyakorlati tanítás alapvető módszertani ismereteit és fogásait elsajátítani. Ismereteik birtokában, állandó szakmai, ideológiai és módszertani továbbképzéssel jó pedagógusokká válhatnak. A kétéves képzés azonban nagyon rövidnek bizonyult ahhoz, hogy a tanítás gyakorlatában a megfelelő és szükséges biztonságot és jártasságot megszerezhessék. Különösen a módszertani ismeretekben mutatkozott nagy hiányosság. Ezek kiküszöbölése végett is léptette életbe az OM a hároméves főiskolai képzést.

Az utolsó félévben már megtörtént a hallgatók beosztása az egyes

munkahelyekre. Főiskolai hallgatóink tehát még az iskola padjaiban ültek, amidőn államunk már gondoskodott biztos munkahelyről számunkra, a mi hallgatóink csak a „régiek“ elbeszéléséből ismerték azt a reménytelen, szomorú és kilátástalan helyzetet, amely a magyar pedagógusokra várt a Horthy-fasizmus ideje alatt.

Főiskolánk igazgatója az államvizsga befejezése után a végzett hallgatók előtt minden évben vázolta azokat a fontos tennivalókat és feladatokat, amelyek előttük állanak. A főiskola lapja, az *Ifjú Nevelő* is hasznos tanácsokkal látta el nevelőmunkájuk megkezdésére induló gyakorlóéveseinket. Egyes hallgatók azonban nem követték ezeket az útmutatásokat, s ennek kárát elsősorban ők maguk látták. Így pl. nem jelentkeznek kellő időben a megyei, járási oktatási osztályokon, működési helyük igazgatójánál nem veszik fel a kapcsolatot a helyi párt-szervezettel, tanáccsal, DISZ-szel és egyéb tömegszervezetekkel. Ezzel a mulasztással nevelő munkájuk megkezdését nehezítik meg, amit csak fáradságos, kemény munkával tudnak utóbb helyrehozni.

Helyes eljárás lenne, ha a megyei oktatási osztályokon az egy szakcsoporthoz tartozó hallgatók együttesen jelennének meg. Így az esetleges cseréket és áthelyezéseket az oktatási osztályok könnyebben és jobban tudnák lebonyolítani.

Az oktatási osztályokon való jelentkezés után a gyakorlóévesnek jelentkeznie kell igazgatójánál, hogy beosztását, feladatait megtudja, megismerkedjék leendő munkatársaival. Ekkor tisztázhatja lakás, étkezés és esetleges egyéb kérdéseinek megoldását is. Az 1955/56-cs tanévben az oktatási osztályok és az igazgatók — egy-két kivétellel — előre megszerezték a lakást, az étkezési helyet a gyakorlóévesnek. Általában 600 forintot fizetnek teljes ellátásért. A férfiak az olcsó szolgálati lakást (havi 12 forint) keresik, a lányok jobban szeretnek ketten-hárman együtt lakni bútorozott szobában. Egy ilyen szobáért néhct 200, sőt 350 forintot is elkértek. Ökörítőfülpösön Medve Józsefné egy 2x3 m-es szobáért 150 forintot fizetett. Jó volna, ha a tanácsok úgy szabályoznák ezt a nem könnyű kérdést, mint Héhalom (Nógrád m.) tanácsa: havi 60 forintban szabta meg a gyakorlóévesnek kiadott bútorozott szoba árát. Az igazgatók pedig tennék alkalmassá a nevelőszobát arra, hogy a gyakorlóévesek ott rendszeresen készülhessenek, s így világitási és fűtési gondjaik csökkenjenek.

Gyakorló éveseink egy részét a főiskolai élet kényelmessé tette. Az állandó gondoskodás, ösztöndíj, korrepetálás, harc a lemorzsolódókért, a biztosított munkahely után iskolájukban is a „babusgatást” várják, sőt — elvárják. — Az önállóságra neveléssel tehát sokkal többet kell törődnünk, és el kell érnünk, hogy a jövőben kikerülő hallgatóink sokkal határozottabbak, leleményesebbek és kezdeményesebbek legyenek.

Kezdő pedagógusaink egy kis része nehezen tudja egyéni

kívánságait összeegyeztetni az oktatásügy érdekeivel. Az áldozatvállalásra is nagyobb gonddal kell tehát nevelnünk a főiskolai ifjúságot.

Fellettes szerveink megállapítása szerint általában szeretik, hivatásuknak tekintik a nevelői pályát, és alig várták, hogy megkezdhessék pedagógusi munkájukat. Gyakorlóéveseink — és mostani hallgatóink is — tudják, hogy a pedagógus hivatásson szerete elválaszthatatlan a szaktárgy szeretetétől. Akik szaktárgyukat szeretik, szeretik a nevelői pályát is. Hallgatóinkban tudatosítanunk kell, hogy a legigazibb öröm a jól végzett munka, a pedagógusnak naponta megújuló öröme a minden tekintetben jól sikerült óra. A főiskolai neveléssel meggyőződésükké kell érlelnünk, hogy nevelő munkájuk jó teljesítésével szocialista hazánk megteremtésének valóban egyik legfontosabb tényezője lesznek.

• Hogy gyakorlóéveseink milyen lelkiismeretesen készültek munkájuk megkezdésére, a sok példa közül csak egyet ragadok ki. 1955. november 6-án Mátészalkán találkoztam **Bíró** Károly történelem-földrajz szakos szakérttséggis volt hallgatónkkal, aki katonai leszerelés után Túrricsére indult gyakorlóévének megkezdésére. Beszélgetés közben érdeklődtem, milyen szakkönyveket vizs magával, hogy tanítását eredményesebbé tegye. Erre felnyitotta bőröndjét, amelyből a következő könyvek kerültek elő: Népi demokratikus országok és tőkés országok gazdasági földrajza (Vitvertől), Szemléltető rajzok a földrajz tanításához (Német—Udvarhelyi), Egyetemi tankönyv a földrajz tanításához, A magyar nép története I—II. kötet (Pamlényi) főiskolás jegyzetei. Földrajz óráinak szemléletesebbé tételé végett magával vitte saját szép közetgyűjteményét is. Ugyanilyen lelkiismeretes gondosságot tapasztaltam **Gergely** Árpád orosz szakos (Aranyosapáti), **Matuz** Rozália testnevelés szakos (Derecske) gyakorlóéveseinknél, és még sorolhatnánk a többieket is, akik mind ilyen jól felkészülve, a tanítás vágyától fűtve indultak a kis magyar falvakba munkájuk megkezdésére. Ez volt a véleménye az oktatási osztályok vezetőinek is az 1955-ben végzett gyakorlóéveseinkről.

Mindez azt mutatja, hogy a főiskolai oktatói jó munkát végeztek: megszerettették a nevelői pályát, kialakították a hivatástudatot.

Gyakorlóéveseink városokban, járási székhelyeken és nagyközségekben, tehát a sok tanerős iskolákban általában csak a szaktárgyukat tanítják. A három-négy tanerős kisiskolákban a szaktárgyukon kívül más tárgyakat — főként testnevelést, éneket és rajzot is — tanítanak. Bár az igazgatók a gyakorlóévesek tehermentesítésére inkább az idősebb, gyakorlott kartársaknak adják az óratöbbletet, néha rájuk is sor kerül. Természetesen a nem szaktárgyak tanítása jóval gyengébben sikerül, mint a szaktárgyaké.

Nehezebb a helyzete a részben osztott és osztatlan iskolába került gyakorlóéveseknek. Osztatlan iskolába az eddigi gyakorlat

szerint évente csak egy-két gyakorlóéves került. Ezek általában kitűnő és jeles eredménnyel végzett, határozott, öntudatos, talpraesett nevelők voltak, akik a kezdeti bizonytalanságok után szívós akarattal, állandó tanulással meg tudták állni helyüket. Részben osztott iskolához többen kerültek az idén is és az elmúlt esztendőben is. A tanulmányi felügyelők és az igazgatók véleménye szerint az első hetek tapogatózásai után ezek a hallgatóink is jól oldották meg feladatukat. Pl. *Czibalmos* Ferenc szakérettségít végzett történelem-földrajz szakos Nyírjácson, *Porzolt* Ádám történelem-ének szakos Héhalmon stb.

Gyakorlóéveseink általában az OM által megszabott óraszámban tanítanak. Erre az idén különösen ügyeltek az igazgatók. Ha itt-ott elő is fordult túlóra, az rendszerint nem volt több 1—2 óránál.

2. Beilleszkedés a nevelőtestületbe

A végzett főiskolai hallgató fejlődése nagymértékben függ attól is, milyen nevelőtestületbe, milyen igazgató irányítása alá kerül. A jó igazgató átsegíti a kezdő pedagógust a kisebb-nagyobb zökkenőkön, s az hamarosan értékes tagja lesz a pedagógus közösségnek. A gyenge igazgató keze alatt még a jelesen vagy kitűnően végzett hallgatók is csak hosszú évek fáradtságos küzdelmei árán jutnak olyan készségek és ismeretek birtokába, amelyeket az igazgató segítségével hónapok alatt elsajátíthattak volna.

Az 1950-es évek elején még gyakori volt az önhitt, gőgös, fennhéjázó gyakorlóéves. Ezek úgy érezték, hogy ideológiailag képzetebbek a testület régi tagjainál, visszautasították a melléjük állított idősebb, tapasztalt nevelők (patronálók) segítségét, s elvárták, hogy mindenben tőlük vegyenek példát. Az ilyenektől a tantestület elzárkózott, s végül elszigetelődve magukra maradtak. Ma már az ilyesmi csak elvétve fordul elő. Másik oldala a kérdésnek — s ez szintén elég gyakori volt —, hogy az idősebb kartársak érzékenykedésből, s talán hiúságból nem segítették, nem figyelmeztették hibáira a kezdő pedagógust, hanem elzárkóztak és szinte ellenségesen fogadták. Pedig az alapján véve jóindulatú és könnyen megnyerhető fiatal nevelő segítségükkel könnyen megszabadult volna tapasztalatlanságból eredő hibáitól. Úgyes igazgató ezeket a problémákat is meg tudta és meg is tudja oldani.

Mostani gyakorlóéveseink örömmel fogadják a patronálást, a segítséget. Egyik orosz szakos gyakorlóévesünk (Tiszadobon) nagy önhittentel kijelentette: „szakmai tanácskozássra nem megy,

„mert amiről ott szó van, azt már mind tudja”. Az ilyen azonban már ritka, mint a fehér holló. Kezdő pedagógusaink zöme kéri és fel is használja a testület segítségét. Pl. Várnagy Mária testnevelés szakos (Kisvárdai, I. sz. ált. isk.) jól beilleszkedett a testületbe. Idősebb testnevelés szakos kartársával kölcsönösen hospitálnak egymás óráin, elleste a jó módszereket, s igazgatója kijelentése szerint egy év alatt a testület egyik legértékesebb tagja lett.

Főleg a kislétszámú testület igazgatói várják szívesen az új tanerőt, de olyat szeretnének, aki gyakorlott, tapasztalt, tehát teljes értékű munkatárs. Természetesen gyakorlóéveseink nem ilyenek, s nem is lehetnek azok, hiszen éppen azért mennek működési helyükre, hogy szakmai tudásukhoz tapasztalatokat és gyakorlatot szerezzenek.

Az igazgatók és a nevelőtestület tagjai lássák azt, hogy a gyakorlóéves, a fiatalság lendületét, az egyes tudományágak legújabb vívmányait viszi magával, és kell, hogy a testület az újat, jót és haladót tőlük átvegye, munkájában alkalmazza. Ugyanakkor a gyakorlóévesben a kezdő nevelőt kell látniuk, aki módszertani, gyakorlati hiányosságokkal küzd, s rászorul a tapasztaltabb nevelőtársai segítségére. A nevelőtestület minden egyes tagja felelős elgőző népünk előtt, hogy tudása, tapasztalata legjavának átadásával a gyakorlóévest képessé tegye a szocialista embertípus formálására.

3. Az oktató-nevelő munka

A megyei és járási oktatási osztályok vezetőinek, a tanulmányi felügyelőknek sokban eltért a véleménye, de egyben meggyeztek, mégpedig abban, hogy a főiskolánkról kikerült gyakorlóévesek szakmai felkészültsége jó. Több járásban igen jónak, sőt a vásárosnaményi és a mátészalkai járásban kitűnőnek találták, de a legszigorúbb vélemény is az volt, hogy kielégítő. 1950-től 1955-ig a gyakorlóévesek szakmai tudásának állandó emelkedését figyelték meg, ami bizonyítja, hogy főiskoláink ezen a téren is jelentős fejlődést értek el. Hajdú-Bihar, Szabolcs-Szatmár és Borsod megye oktatási osztályai szerint az 1955-ben kikerült gyakorlóévesek a szakmai tudáson kívül lelkiismeretességben és az áldozatvállalásban is messze felülmúlták az előző években végzetteket.

Szakmai és ideológiai képzettségükkel tehát általában nincs baj, de annál több a módszertani felkészültségükkel. A gyakorlóéveseknek valóban nem sok gyakorlati tapasztalatuk van, hiszen a kétéves főiskolai képzésből erre nem sok idő ju-

tott, de ha 3, 4, vagy akár 5 éves lenne is a képzés ideje, a főiskoláról kikerülő pedagógusoknak akkor is mindig lesznek kezdeti nehézségei, csak természetesen jóval kisebb mértékben. A gyakorlóévnék éppen az a feladata, hogy a szaktárgyi ismeretekhez a gyakorlati tapasztalatokat is megszerezzék az igazgató, a tanulmányi felügyelő és az idősebb kartársak segítségével. Vannak olyan gyakorlati és módszertani ismeretek, amelyeket csak akkor szerezhethet meg az ember, ha egy osztállyal egy egész évig foglalkozott. Hallgató korukban a tanítási gyakorlathoz sok mindent már készen kaptak a gyakorló iskolában, és aránylag kevés erőfeszítéssel is eredményesen taníthattak. Működési helyükön már maguknak kell leküzdeniük a nehézségeket, de az így szerzett tapasztalat igen értékes számukra. Még a több éve tanító kartársak is követnek el — néha nem is kicsiny hibákat, mennyivel inkább előfordulhatnak ezek a járatlan, gyakorlatlan kezdő munkájában. Nekünk, főiskolai oktatóknak és a gyakorló iskolai nevelőknek éppen az a feladatunk, hogy minél többet adjunk ebből is hallgatóinknak, hogy alapos módszertani tudással és a lehető leggazdagabb gyakorlati tapasztalatokkal kezdhessék önálló működésüket.

Nézzük a leggyakoribb hiányosságokat.

A nyári szünet vége, a gyakorlóévesek elindulnak működési helyükre. Mindjárt ekkor jelentkezik az első nehézség nem, tudják, melyek azok a legfontosabb szakkönyvek, jegyzetek, segédanyagok, amelyek a szaktárgyak tanításához feltétlenül szükségesek.

A második nehézség augusztus végén, szeptember elején a tanéveleji ismétléseknél következik. A kezdő pedagógus nem tudja, mit, milyen részletesen, hogyan tanultak az előző évben. Neki magának sem könnyű feladat az egész évi anyagnak átvizsgálása, beosztása, a lényeges részek kiemelése stb. Már a Főiskolán fel kell hívnunk a figyelmüket, hogy előre jól készüljenek fel az éveleji ismétlő órákra, a szaktárgyak módszertanában pedig részletes útmutatást kell adnunk a munka elvégzéséhez.

Nem tudják a gyakorlóévesek, hogy későbbi munkájuk is mennyire függ a bemutatkozástól, az első órától. A tanulók is várják az új nevelőt, kíváncsiak rá: mit követel, eltűri-e a figyelmetlenséget, fegyelmezetlen magatartást vagy éppen a rendetlenkedést stb. Az első órára a többen is alaposabban készüljön fel: csak így tud határozott, következetes lenni, mer követelni. Semmiféle lazaságot ne tűrjön meg.

Gyakori hibája a kezdő pedagógusnak, hogy a tanítás helyett főiskolai színvonalú előadást tart a 10—14 éves gyerekek-

nek. Sokan azt hiszik, hogy a lendületes előadás után a gyerekek már tudják is az anyagot, s csak az óravégi összefoglaláskor döbbennek rá az erecniénytelenségre. A módszertani ismeretek hézagossága, a kevés gyakorlat miatt elmaradt szemléltetés, az alapfogalmak tisztázatlansága, a lényeg elsikkadása a sikertelenség oka. Nekünk pedig a szaktárgy módszertanának és abban is a gyakorlatiasságnak fontosságát mutatja.

Egy másik hiányosság, hogy nem tudják, hogyan vonják be a tanulókat a tanításba. Ezért aztán vagy mindent ők adnak elő, még azt is, amit a gyerekek tudnak és nagyszerű alkalom lenne aktivizálásukra, vagy olyanokat kérdeznek, amit a tanulók nem tudnak, esetleg nem is tudhatnak. A tanulók passzivitásának gyakori oka, hogy a kezdő pedagógusok homályos, helytelenül megfogalmazott kérdéseket intéznek a tanulókhöz.

Szombati Mária magyar szakos nevelő (Vállaj) szaktudásával pl. igazgatója és tanulmányi felügyelője elégedett, de kifogásolja, hogy tanulóit nem tudja aktivizálni, emiatt a fegyelemmel is baj van. Az egyébként lelkiismeretesen, szorgalmasan készülő gyakorlóévest igazgatója segíti, hogy ezt a hibáját leküzdhesse.

Fiatal pedagógusaink legtöbbször bajba van a fegyelmeléssel is. Ha a nevelő az óra tartalmi részével nem tudja lekötni — a módszertani tapasztalatlanság, vagy bármely más ok miatt — tanulók figyelmét, nem vonja be valamennyit a munkába, akkor bizony a rendellen és fegyelméletlen tanulók sok nehézséget okoznak neki. Ha azonban a nevelő szakmailag jól képzett, ha az első órától kezdve alaposan felkészül minden órájára; ha nem tűr el semmiféle szabálytalanságot, hanyagságot, ha következetes, erélyes (de nem nyers), feltétlenül igazságos; ha a mulasztókat, a hibák elkövetőit felelősségre vonja, ha mer követelni és a munkájához minden segítséget megad; végül ha nemcsak a nevet tudja a tanulóknak, hanem ismeri is őket, akkor a tapasztalat szerint soha nincs baja a fegyelmeléssel.

Gyakorlóéves lányaink arról panaszkodnak, hogy a VII., és — főleg — a VIII. fiú osztályokban nehezen tudnak fegyelmet tartani, mert nincs elég tekintélyük. A hiba legtöbbször bennük van, mert nem ismerik a kamasz korban lévő tanulók lelki beállítottságát, dacosságát, zárkózottságát.

Gyakori hiba az is, hogy a kezdő pedagógusok nem tudják megfelelően beosztani órájukat. Megesik ez idősebb, tapasztalt pedagógusokkal is, bár ezek rendszerint a nagyon sok mondanivaló, egyes részletek nagyon alapos, hosszas tárgyalása miatt nem tudják idejében befejezni az órát. A kezdő pedagógusok éppen az ellenkezőjétől félnék. Ugy számítják, hogy 10—15 perc

alatt befejezik az új anyag tárgyalását, ezért aztán 30—35 percig is feleltetnek. Ugyanezen okból nem egyszer sok időt fecsegetnek lényegtelen részekre, elkalandoznak, az óra széteső lesz, a tanulók nem látják, mi benne a lényeg.

Általános hiba, hogy a kezdő pedagógusok eleinte túlzott követelményeket állítanak a tanulók elé. Később aztán kénytelenek belátni, hogy nem követelhetnek a tanulóktól erejüket meghaladó munkát, mert azzal ellenkező hatást érnek el, mint szeretnének. Ennek az ellenkezője is előfordul: a pedagógus nem követel és megelégszik bármilyen gyenge munkával. Az előbbi eset jóval gyakoribb.

Igen nagy probléma a kezdőknek, hogy miképpen közeledjenek a tanulókhöz. Eleinte vagy nagyon pajtáskodók, vagy nagyon merevek és csak pár évi gyakorlat mutatja meg nekik a helyes utat. A kellő közvetlenség sokukból hiányzik.

Gyakorlóéveseink nagy részének és sokszor a régebben végzett pedagógusoknak is nagy hibája — és gyenge tanításaik egyik alapvető oka —, hogy óráikon vajmi keveset, vagy egyáltalán semmit sem szemléltetnek. Igaz, hogy szemléltető eszközökkel főleg a kis falusi iskolák nincsenek kellőleg felszerelve. Még a legfontosabb kísérleti eszközök, térképek is hiányoznak. A talpraesott pedagógus azonban ezen is segíteni tud.

Kantár Béla biológia-földrajz szakos tanár pl. (Tarpa) a vásárosnaményi járás legszebb élő sarokját szervezte meg, nagyon ügyesen maga készíti szemléltető eszközeit. **Berki** Ilona matematika-kémia szakos nevelő Nagyecseden mintaszerűen készül elő kísérleteire, azok eszközeit legnagyobbreszt maga készítette. **Krasznai** Gizella biológia-földrajz szakos nevelő Kocsordon minta kísérleti intézetet szervezett, s feldolgozza a helybeli tsz eredményeit, biológiai szakkört vezet. Maga készítette grafikonokkal, térképekkel, diagrammákkal mintaszerűen szemléltet óráin. **Hanák** János biológia-földrajz szakos a Heves megyei Nagyréde községben tanít. Terepasztalt készített, s rajta a víz és a szél munkáját igen ügyesen szemlélteti. Valóban összeköti az elméletet a gyakorlattal. Ugyancsak jól szemléltet **Szabó** József matematika-szakos Hevesvezekényen (jelenleg Hevesen), **Szabolcska** Péter földrajz-rajz szakos Gyöngyöspatán (szeptemberben Domoszlón lett igazgató), vagy **Baji** László történelem-ének szakos nevelő Szatmárcsékén és még sorolhatnám azokat, akik a szemléltetésben jelemlő nagy értéket felismerve fáradhatatlanul állítják elő a jobbnál jobb szemléltető eszközöket.

Ennyit a gyakorlóéves és a kezdő pedagógusok oktató-nevelő munkájáról. |

Most pedig egy olyan esetre szeretném felhívni a figyelmet, melyen érdemes elgondolkodni. Az egyik 4 tanerős iskolánál megbetegedett az alsótagozati nevelő, s helyettesítésére az I—IV. osztályba szakos tanárt osztottak be. Az illető gimnáziumi érettségivel került a főiskolára, nem ismerhette az ál-

talános iskola alsó tagozatában érvényesülő helyes módszereket, s bizony nagyon silány munkát végzett a 3—4 hónapig tartó helyettesítés idején. A tanítóképzőt végzettek ilyenkor sokkal jobban megállják a helyüket. Ameddig ilyen nehézségek adódhatnak a falusi iskolákban, szerintem helyes lenne, ha a tanítóképzőt végzetteket némj előnyben részesítenék a főiskolai felvételeknél.

4. Társadalmi munka

A főiskolánkról kikerült hallgatók zöme — a megyei és járási oktatási osztályok véleménye szerint is — ideológiailag jól képzett. Legtöbbjük nem éri be azzal, hogy megérkezésekor bemutatkozik a községi pártszervezetnél, hanem szívesen vállal részt a pártmunkából. Így természetesen jó kapcsolat alakul ki köztük és a pártszervezet között. A jól végzett munkát a pártszervezetek többsége elismeréssel figyeli. Lelkiismeretes tevékenységük eredményeként többen közülük felvettek a pártba, vagy éppen a pártvezetőségbe is megválasztottak. Pl. *Kovács Antal* biológia-rajz szakos (Szerencs) 3 egyesített iskola párttitkára jó munkájáért többször kapott dicséretet. *Kántor Viktor* orosz szakos (Szamosszeg) pártvezetőségi tag, később a mátészalkai kultúrház igazgatója lett. *Sárosi Erzsébet* történelem-földrajz szakos (Kótaj) a marxizmus-leninizmus alapjai továbbképzését vezeti jó eredménnyel. *Farkas Mátyás* matematika-fizika szakos (Aranyosapáti) községi pártvezetőségi titkár. *Kovács János* orosz szakos (Tiborcszállás) politikai iskolát vezet, jó munkájáért párttagnak vették fel.

Akadnak kikerült hallgatóink között húzódozók és közönyösök is. Szórványosan az is előfordul, hogy a községi pártszervezet vezetősége elzárkózik a fiatal pedagógusoktól. Általában azonban szívesen veszik a munkát vállaló pedagógust, s amiben tudnak, maguk is szívesen segítenek neki. Általában úgy látják a párt helyi vezetői, hogy a fiatal pedagógusok nem ismerik eléggé a szervezetek munkakörét, s vannak köztük világnézetiileg nem elég szilárdak is. Ez arra int bennünket, hogy az eszmei-politikai nevelés gyakorlati vonatkozásaira is fordítsunk nagyobb gondot.

A termelőszövetkezeteket jobban szívügyüknek tekinthetnék. A Szabolcs-Szatmár megyei oktatási osztály személyügyi előadója szerint nem szólnak ellene, de mellette sem igen, tehát passzívak. Ez különösen a saját falujukba került középparaszt származású hallgatókra vonatkozik. Annál nagyobb érdemül kell betudnunk *Balogh Erzsébet* földrajz-rajz, *Hultai Margit*

magyar, Simon István földrajz-rajz és Mečve Józsefné történelem-földrajz szakos hallgatóink lelkes munkáját.

Répaegyeléskor, aratáskor, almaszedéskor tanulóikkal együtt siettek az ököritőfűlpösi tsz segítségére; rajzokat, grafikonokat, diagrammákat készítettek a tsz-ek fejlődéséről. Jó munkájukért dicséretet és ajándékot kaptak a falurádiótól. Tóth László (Szerencs) látogatásom idején a kukorica betakarításában segített tanulóival együtt a helybeli tsz-nek. Kantár Béla (Tarpa) szakmai tanácsaival segíti a tsz-t.

A tömegszervezetek közül a DISZ-szel van gyakorlóéveseinknek a legjobb kapcsolatuk. Az idei gyakorlóéveseink készségesen és örömmel vállalnak DISZ-munkát.

Pl. Kovács János (Tiborcszállás) és Berki Ilona (Nagyecsed) DISZ vezetőségi tag és Petőfi-iskolát vezet. Magyar Erzsébet és Krasznai Gizella a kocsordi DISZ munkáját segíti hathatósan. Simon Istvánnak az ököritőfűlpösi DISZ megszerettetésében, megerősítésében vannak nagy érdemei. Fodor Géza a nyíregyházi DISZ szervezet városi titkára, kiemelkedően jó munkát végez.

Sokan vezetnek úttörő-csapatot, működnek tömegszervezetekben, sportegyesületben, MSZT-ben, szakszervezetben stb. köztagokként, s néhányan mint vezetők.

Molnár László (Legyesbénye) községi békebizottsági titkár, Jankovics Béla (Lónya) sportegyesületben szerepel, Szender Olga (Nagyecsed), Várnagy Mária (Kisvárdá) táncsoportot vezet, Hultai Margit, Simon István (Ököritőfűlpös) kultúrsoport vezetőik. A békekölcson jegyzésben sok gyakorlóévesünk munkája magára vonta a községi, járási és megyei vezetők figyelmét is. A Szabolcs-, Szatmár megyei Néplap megdicsérte Berki Ilona, Szender Olga és Csontos Júlia (Nagyecsed) tanárokat példaadó munkájukért. Kocsordon Magyar Erzsébet végzett e téren jó munkát.

Az eredmények szemmel láthatók, mégsem helyeselhető, hogy gyakorlóéveseket emelnek a tömegszervezetek vezető funkcióiba, mert a nagy feladat akadályozza továbbfejlődésüket, s a pedagógiai államvizsgára készülésüket. Sok tapasztalatot kell még gyűjtenünk, hogy az ilyen vezetőállásokat valóban eredményesen betölthessék.

Az oktatási osztályok vezetői szerint a Pedagógus Szakszervezet nagyon kevés segítséget nyújt a kezdő pedagógusoknak, s a gyakorlóévesek sem keresik a kapcsolatot saját szakszervezetükkel. A szakszervezet járási vezetőinek javítaniuk kell munkájukon, a fiatal pedagógusok pedig bizalommal legyenek szakszervezetükhöz.

Gyakorlóéveseink fiatalos lendülete, lelkiismeretes munkája az iskolában és a társadalmi munka különböző területein felkelti a szülők érdeklődését. A gyermekeket szerető, a szülők munkájaról, életéről érdeklődő pedagógust szívesen látják a családlátogatáskor, azonban a kezdő pedagógus nem mindig ta-

lálja meg a megfelelő módot, a közvetlen hangot, ami elősegítené a szülőkhöz közelebb kerülésüket, A falu dolgozóinak szeretetét, becsülését nem lehet egycsapásra megnyerni. Türelmes és szívós kitartással végzett munka hozhatja meg csak a megfelelő eredményt.

5. A gyakorlóévesek és a régebben végzett általános iskolai tanárok kapcsolata a Főiskolával

Volt hallgatóink gyakran keresik fel leveleikkel a főiskolai tanulmányi osztályt, a tanszékek vezetőit, dolgozóit, hogy a tanítás közben s egyéb téren felmerült nehéz vagy megoldhatatlannak látszó kérdésekben tanácsot, segítséget kérjenek.

Főiskolánk Ijú Nevelő c. lapja is állandó kapcsolatot tart a gyakorlóévesekkel. Külön rovatban hirdetéseket és üzeneteket közöl részükre. Cikkeiben lelkesedésre buzdít, tanácsokat ad. Legutóbbi számában pl. a fegyelmzésről írt cikket „Hogyan büntessem a gyerekeket?” címen. Gyakorlati útmutatót ad ebben, hogyan kerülheti el a büntetés alkalmazását.

Igen változatosak a leveleikben hozzánk küldött kérések és kérdések: szakkönyvtárak bővítéséhez új szakirodalmi művek, szemléltető és kísérleti eszközök készítése, a társadalmi munka különböző munkaterületei, tornaünnepélyek, versenyek rendezése, a családlátogatás, helytörténeti kutatómunka és kész dolgozatok lektorálása, oklevelek, régészeti leletek korának meghatározása stb. a leggyakoribbak. A tanszékvezetők és a tanszékek dolgozói a tőlük kért támogatást természetesen meg is adják. Gyakran jönnek volt hallgatóink tanítványaikkal Egerbe iskolai kiráncúlásra. A terv összeállításában és a kirándulás technikai lebonyolításában is segítséget kapnak a főiskola igazgatóságától. Újabban a kiegészítő szak választásához kérik gyakran véleményünket.

A hagyományos főiskolai nap egyik célja, a volt hallgatóinkkal való kapcsolat intézményes biztosítása. 1955-ben tartották meg az első ötéves találkozót az 1951-ben végzettek. A másodikat most szervezik. Ezek a találkozók kiváló alkalmak a tapasztalatcserének a volt hallgatók között, és megmutatják a tanszékek dolgozóinak is munkájuk jó oldalait és esetleges hiányosságait.

Az elmondottak világosan mutatják, hogy a főiskola figyelemmel kíséri volt hallgatóinak működését, minden alkalmat és eszközt felhasznál, hogy segítségével munkájukat eredménye-

sebbé tegye. Főiskolánk további célja, hogy végzett hallgatóival meglévő kapcsolatait erősítse és kiszélesítse.

Irodalom

Farkas Domcnkos: A végzett egyetemi és főiskolai hallgatók elosztásának tapasztalatai. (Felsőokt. Szemle, 1952.)

Fodor Pálné: A pedagógusok jobb elosztásáért. (Köznevelés, 1952.)

Kovács Józsefné: Tanárjelöltjeink pedagógiai gyakorlatáról. (Felsőoktatási Szemle, 1952. évf.)

Sárai János: Az áthelyezések tapasztalatai. (Köznevelés, 1952. évf.)

Afanaszev J. V.: Neveljünk a hivatás szeretetére. (Felsőokt. Szemle, 1952. évf.)

Ágoston György: A fegyelemre nevelés néhány kérdése. (Felsőokt. Szemle, 1952. évf.)

Némedi Lajos: A gyakorlóéves általános iskolai tanárok helyzete és munkája. (Köznevelés, 1954. évf.)

Öveges József: Hogyan neveljük hallgatóinkat a tanári pálya szeretetére. (Felsőokt. Szemle, 1954. évf.)

Piry József - Szenes Elekné: A gyakorlati képzés a pedagógiai főiskolákon. (Felsőokt. Szemle, 1954.)

„Ha még egyszer kezdeném, újra nevelő lennék”. (Köznevelés, 1952.)

Bakonyi Pál: Pedagógusaink a tanítási óra színvonalának emeléséért. (Köznevelés, 1953.)

Voksán József: Az iskola és a család. (Köznevelés, 1954.)